

HvA Toekomstbestendig Evenwicht Meetup Grip op Consumptieruimtes

6 februari 2020

Veel dank voor jullie actieve aanwezigheid tijdens de meetup vorige week donderdag, en vooral ook veel dank aan Fenne Pinkster en Peer Smets voor het presenteren van hun onderzoeken. Ook willen we Christine Govaerts van Amsterdam City bedanken voor het delen en toelichten van de Amsterdam City Index! Voor wie geen hard copy heeft bemachtigd, het onderzoek is ook online te vinden.

In de bijlage zijn de slides van Fenne en Peer, met het verzoek onderzoekers om toestemming vragen alvorens resultaten te delen (correcte citaties onderaan slides). Wil je de artikelen teruglezen en kan je ze niet vinden of downloaden, laat het ons weten, dan sturen we ze je toe.

Van Fenne nemen we o.a. mee:

- Het centrum vertoont een toenemende consumptiefunctie, in verschillende soorten: consumptie van de stad en in de stad. Dit is mede consumptie van lokale identiteit, maar wordt deels gestuurd door beelden die over de wereld gaan van een plek. Tegelijk past een plek zich ook weer aan aan de verwachtingen = glocalization, ofwel een wisselwerking tussen het globale en lokale. Er vindt *commodification* plaats: een plek wordt verpakt voor vluchtige consumptie. Daardoor worden allerlei alledaagse andere functie verdrongen.
- Toeristen zijn dus op zoek naar specifieke elementen in de stad. *Welke soorten consumenten* worden dan dominant via dit proces in de ruimte?
- We zien twee processen optreden, o.a.
  - Staged authenticity: er ontstaat iets mooiers na renovatie dan dat er ooit gestaan heeft.
  - Toerisme als performance: toerisme is doen wat je denkt dat de lokale bewoner doet
- De Pretparkmetafoor
  - Dagelijks ritme verstoord: drukte, opstoppingen, lawaai.
  - Festivalisering: spektakel naar spektakel, pretparkgedrag
  - Verlies van authenticiteit.
- Museummetafoor
  - Verdringing van alledaagse stad.
  - Veranderde voorzieningenstructuur.
- Effect op bewoners:
  - Sociale vervreemding, verstoring alledaagse routines, overlast dringt huis binnen, verlies van thuis.
  - Copings strategieën: alledaags vermijdingsgedrag, cocooning, onttrekking door bv vakanties, verhuizen

- Dilemma's:
  - Uitholling tot toeristen enclave.
  - Wisselwerking tussen pretpark en museum: afwezig zijn coping versterkt die beide.
  - Wisselwerking tussen mondiale en lokale processen
  - Onbedoelde en onbewuste rol bewoners.
  - Bewoners zijn ook zelf toerist elders!

Van Peer nemen we o.a. mee:

- Veranderprocessen rondom maatschappelijk vastgoed gaat met partijen met verschillende mindsets, zoals bewoners vs. overheid.
  - Mede daardoor is cocreatie een uitdaging. Beide partijen komen ook natuurlijk wel in elkaars mindsets voor. Of kunnen heel goed en weer springen. Het concept van 'spaces' biedt een kader om dit te interpreteren, zie bijv. de ['power cube'](#) van John Gaventa. [p11]
- Commoning als begrip mogelijkheden om anderen te ontmoeten en betrokkenheid in de onderhandelingen te creëren.
- Case: Indische buurt
  - Welzijnsorganisaties gingen twee keer failliet: hebben het op de markt gegooid en alleen nog vraaggericht gewerkt; bijna geen professionals meer. In reactie daarop zijn verschillende traditionele communities en vloeibare communities. De overheid vond het lastig te schakelen met steeds verschillende mensen vanuit dit communities, maar er zaten wel degelijk duurzame netwerken achter.
  - Karrewiel (mgt buurthuis door bewoners), Meevaart (groter buurthuis), Evenaar (voormalige school) en speeltuinverenigingen (rol bufferorganisatie Meevaartontwikkelgroep)
  - Die groep was een buffer tussen overheid en communities.
- Conclusies
  - We moeten begrip van de commons verfijnen in een typering (zie sheet), zoeken naar overbruggen *mindset gaps* door cocreatie, uitproberen en daarmee zoeken naar een nieuwe balans. Fysieke en metaforische ruimtes spelen een belangrijke rol, bufferorganisatie is belangrijk om die overbrugging te ondersteunen, waarbij **improvisatie** een sleutelwoord is.

Tot slot was er een levendige discussie. Enkele reacties van deelnemers:

- *Nostalgie* is geen constructieve strategie (bijv. de groentenwinkel die verdwenen is), vooral als bewoners zelf ook niet bijdragen aan de levensvatbaarheid van dergelijke zaken. Verandering is soms gewoon moeilijk: bijv. alledaagse plekken waar jij herkend wordt en waar jij mensen herkent. De beleving van een buurt blijft vaak hetzelfde ondanks dat de ruimte zelf verandert.

- De cases wijzen mede op een *coördinatievraagstuk*: als collectieve actie ontbreekt dan kies je waar je zelf zo min mogelijk last van hebt. Dit vraagt om enige regie.
- De Amsterdam City Index onderzoekt wat dit soort kwesties voor invloed heeft op het ondernemersklimaat, vanuit perspectief van betrokken ondernemers. Resultaten toonden dat in de binnenstad goede omzet te behalven valt, vooral in de dienstensector, niet zozeer retail of horeca. Bestedingen van bewoners zijn gedaald, van toeristen gestegen. Een schone binnenstad is een prioriteit, dus hoe kan men samenwerken om dit te realiseren?
- → Hierin zit de relatie tussen het verhaal van Peer en Fenne: er kan heel veel gedaan worden, maar er moet ruimte zijn voor verschillende mindsets en dan toch evenwicht vinden daarin en door conflict te identificeren en daar doorheen te werken. Dit vergt veel tijd, en aandacht voor de informele structuren ('rhizome' metafoor).
- Hoe komt het dat dat discourse zo sterk is geworden rondom het "pretpark" verhaal?
  - Interessant om dit vanuit discourse analyse te onderzoeken, en dominante actoren identificeren bij verschillende groepen.
  - Het is ook wel gewoon veel drukker geworden, maar internationale toeristenstromen liggen buiten het krachtenveld van het lokale (eg. economie, schiphol, etc.).
  - Spreiding werkt eigenlijk niet, want dan verspreid je ook de problemen. Een creatieve benadering zoals vanuit de 'Untourist movement' – een meer betrokken benadering van toeristen – biedt mogelijk meer uitkomst.
- Samenvattend:
  - Belangrijk onderscheid te maken tussen een commons als plek vs. commons als coördinatiemechanisme. Er is wel interactie tussen die lagen, ze voeden elkaar vanuit drie peilers: op gemeenschaps-, stads- en landelijk niveau (en Europees?). Een fijnmaziger analyse hiervan is een relevant onderwerp van vervolgonderzoek, waarbij het raamwerk van Smets een nuttige basis biedt.
  - De verbinding tussen de twee onderzoeken ligt bij de gemeenschap die de commons draagt, waarbij enerzijds een gemeenschap wordt opgebouwd (Smets) en anderzijds de gemeenschap zich terugtrekt (Pinkster).
  - Welke aanleidingen/urgenties zijn er om een gemeenschap te worden? En hoe vallen ze weer uit elkaar? Er zijn coöperaties die eigenaar zijn van maatschappelijk vastgoed. Maar soms wordt het ook een te sterke organisatie met de nadelen daarvan. Dit is een proces van groeien, bloeien en weer verwelken.

Het is duidelijk dat er nog genoeg te doen is op het gebied van vanuit onderzoek, vanuit de overheid, vanuit burgers en ondernemers. Kortom, hoe ontwikkelen we een gedragen urban commons als innovatieve vorm van collaborative governance van stedelijke problematiek? De kernvraag van ons gezamenlijke project *Toekomstbestendig Evenwicht*. We bouwen graag verder op de nuttige input die deze meetup ons heeft geleverd!

Een volgende meetup volgt waarschijnlijk in april, rondom de resultaten van de eerste fase van het onderzoek. Informatie hierover volgt zsm! Namens het team, veel dank en tot dan.

Rapport: Julie Ferguson & Mike de Kreek
foto's Julie Ferguson